

EZBER BOZALIM: “BİR LOKMA, BİR HIRKA”

Aydınlık Gazetesi, 24 Şubat 2015

Yıldırım Koç

Günümüzde Türk milletinin veya Türkiye halkının yüzde 80'i kentlidir; yüzde 70'i yaşamını işgücünü satarak kazanan ücretliler veya işçi sınıfıdır.

İşçi sınıfının hangi durumlar ve koşullarda kendiliğinden eyleme geçtiğini geçmiş yıllarda birkaç kez yazmıştım.

Bugün işçi eylemleri giderek daha da yaygınlaşıyor. Yaşadığımız kriz derinleştikçe daha da yaygınlaşacak.

İşçi sınıfının henüz sessiz duran kesimlerinin bugünkü sessizliğini açıklamada genellikle başvurulan değerlendirme, halkımızın “bir lokma, bir hırka” anlayışıyla hareket ettiği.

Bu açıklama doğru mu?

Belki çok çok küçük bir azınlık için geçerli olabilir. Ancak işçi sınıfının henüz sessiz olan kesiminin çok büyük bölümünün böyle bir anlayışı yok.

GEÇMİŞTE YAŞAM ÇOK SADEYDİ

60-70 yıl önce bir işçinin evinde mobilya ve beyaz eşya olmazdı. Evlenen bir çift, yatak odası takımı, salon takımı, yemek masası, otomatik çamaşır makinesi, buzdolabı, televizyon, elektrik süpürgesi ve benzeri ürünleri satın almayı düşünemezdi bile.

Yataklar yüklükte durur; akşam yere serilirdi.

Genellikle duvar kenarında ve pencerenin yanında “makat” denilen tahta bir yükselti olur; insanlar onun üzerine otururdu. Bunun altı da dolap gibi kullanılırdı.

Yemekler yere serilen bir sofraya bezinin üstüne yerleştirilen yer sofrasında yenirdi.

Tabak, çanak, bardak bile sınırlı olurdu.

Deterjan parası yoktu. Çamaşırda odun külü kullanılırdı. “Komşu komşunun külüne muhtaç” lafı da buradan kalmıştır. Bir de öküzbaş marka çivit kullanılırdı. Akarsu kenarında oturanlar çamaşırını dereye tokaçla yıkardı.

Çocuk bezine para verilmezdi. Beşikteki bebeğin altına “eledim eledim höllük eledim” türküsündeki höllük konurdu.

Yemek günlük pişer, kahvaltılıklar tel dolapta saklanırdı. Karpuzu da bir file içinde kuyuya sallandırarak soğuturdunuz.

Böylesi bir dünyada bir lokma, bir hırka yeter.

Gelin de bugün bir lokma, bir hırka anlayışını savunun.

İnsanların, hayatın bu kadar kolaylaştığı koşullarda bir lokma, bir hırka anlayışını savunduğu ve bu nedenle sessiz kaldığını sanmak kadar yanlış bir anlayış olamaz.

Sessizliğin nedenleri farklıdır.

Günümüzde insanlar bir taraftan gerçekten ihtiyaç olan ürünleri çok daha fazla kullanıyor; bir taraftan da gerçekte ihtiyaç olmayan gösterişçi tüketime yöneliyor.

Kapitalizm artık-değer sömürsüne dayanır. İşçi işgücünü değerinden satar. Ancak işgücü veya emekgücü öyle bir metadır ki, kendi değerinden daha fazla değer yaratır. Aradaki fark, artık-değerdir. Ancak artık-değerin yaratılması ve kapitalist tarafından artık-değere el konması yetmez. Bu ürünlerin satılarak, artık-değerin “gerçekleştirilmesi” gerekir. Bu nedenle de müthiş bir tüketim çılgınlığı teşvik edilir. Nitekim ediliyor.

HAYAT SINIF MÜCADELESİNİ ZORLUYOR

Hangi işçi, arkadaşları cep telefonu kullanan oğlunun cep telefonu isteğini erteleyebilir?

Hangi işçi, otomatik çamaşır makinesi dururken, evinde kille veya odun külüyle ve tokaçla çamaşır yıkanmasını savunabilir.

Hangi işçi, evine buzdolabı almak yerine kuyulu ev arar?

Hangi işçi, çocuk bezi yerine hâlâ höllük için toprak eler?

Hangi işçi, oyuncak isteyen çocuğuna kendi çocukluğunda yaptığı tel arabaları veya çelik çomakı öğretmeye kalkar.

Bizim halkımız kadar uyanık, çarıklı erkanıharb halk yoktur.

Bir lokma, bir hırka anlayışı, 70-80 yıl öncenin yaşam koşullarında etkili olabilirdi. Günümüzde hayat, insanları, tüketmeye ve tüketecek ürünlere sahip olabilmek için ücretlerini artırmaya ve ücretlerini artırabilmek için de sınıf mücadelesine zorluyor.